אבל בלילה אפילו שלשה כותבין ואין עושין דין. דהיינו דאמר כמו עדות ואין מקבלין עדות בלילה כדמוכח פרק דאוהבו בית דין (ר"ה דף כה: ושם) דקבלת עדות כתחלת דין והיום דראוי לקבלת עדות יכולין לדון על פי דאיית יום דלא תהא שמיעה גדולה מראייה ולא כמו שפירש הקונטרס דמאר קבלו עדות שהעידו לפניהם בלילה דין למחר ע"פ אותו עדות ואין צריכין לחזור ולהעיד בפניהם ביום ומה שפירש הקונטרס דוקא שנכנסו לבקר אבל הזמיטם להעיד שוב אין יכולין לדון אפילו יעידו אחרים דהוו להו עדים ואין עד נעשה דיין והניח דאיה מפ"ק דמכות (דף ו.) דרבי יוסי סבר נמלא אחד מהן קרוב או פסול עדות כולן בטלה ולרבי נמי כי אמרי לאסהודי אתינא עדותן בטלה ופסיק רב נחמן דהלכתא כוותיה דרבי וקיימא לן כרב נחמן בדיני והניח דר"ה דמושיבין מתבריהן אבל הימיד אייבי אבל בלילה אפילו שלשה כותבין ואין עושין דין מאי טעמא דהוו להו עדים [מא] ואין עד נעשה דיין אמר ליה אין הכי נמי קאמינא: איתמר קנין עד אימתי חוזר רבה אמר כל זמן שיושבין רב יוסף אמר [מב] כל זמן שעוסקין באותו ענין אמר רב יוסף כוותי דידי מסתברא דאמר רב יהודה שלשה שנכנסו לבקר את החולה רצו כותבין רצו עושין דין ואי סלקא דעתך כל זמן שיושבין ליחוש דלמא הדר ביה אמר רב אשי אמריתה לשמעתא קמיה דרב כהנא ולרב יוסף מי ניחא וליחוש דלמא הדר ביה אלא מאי אית לך למימר דיסליקו מעינא

הגהות הב"ח

(מ) רש"ם ד"ה אמריתה וכו' הקשיתי לו הס"ד ואמר לך מ"ם וחת"ג אמריתה לשמעתא קמיה דרב כהנא ולרב יוסף מי ניחא כו':

מוסף רש"י

אבל בלילה. שאינו ראוי לדון כתובין ואין עושין דין אפילו למחר, שמחמלתן לא נראה ליסב לשם דין (מהרדיו ל"ב).

אפילו הן שנשבע כופבין ואין עושין דין. למחר אפילו לא כתבו אלא אם כן יבואו אחרים ויעידו בפניהם כדאמר בראש השנה (כה:) ראוהו שנשבע והן בית דין יושבין מחבריהם אבל היחיד אחד מהשלשה ויעידו השנים בפניהן ויאמרו השלשה מקודם ופרסינן התם ולוקמו בדוכתייהו וליקדשו ומוקמינן כראוהו בלילה הלכך הן עצמן אינם יכולין לקדש למחר שהרי בלילה עדים היו ולא דיינין ולמחר אין עד הראוה בדבר נעשה דיין על פי עדות עצמו אלא אם כן יעיד אחר בפניו דהשתא אינו עושה הדין על פי עדות עצמו והלכך אחד מן השלשה שראו האדם כשמושיבין שנים אלו להיות דיינין ושנים הראוין מעידין בפניהם יכול הוא להיות דיין אע"פ שראוהו בלילה עמהן שהרי ע"פ עדות אחרים שמעידין לפניו הוא דן את הדין ולא על פי ראיית עצמו דאין לנו לפסול דיינין בשביל שראו בדבר כל זמן שלא העידו אלא שהוא עצמו לא ידון את הדין על פי ראיית עצמו דאין עד נעשה דיין וכגון שראה בשעה דאינו יכול להיות דיין אבל אם ביום ראה דבהיא שעתא מלי לדון את הדין דלא תהא שמיעה גדולה מראייה מה לי אם ידון עכשיו מה לי אם ידון למחר. והכא נמי מהאי טעמא משום דהוו להו עדים בראיית הלילה דלא מלי למימר לא תהא שמיעה גדולה מראייה דהניא ראייה לא משכינן לה בעדות שהועד בפניהן אלא דראו בשעה שיכולין לעשות הדין אבל היכא דראו בשעה שאין יכולין להיות דיינין כגון בלילה הניא ראייה ראייה עדים היא שראוהו בדבר ולא ראיית דיינין היא והלכך ע"פ ראייתן דהיינו כאילו הם עדים אין יכולין הן עצמן להיות דיינים על פי ראיית עצמן דאין עד נעשה דיין. ומיהו כ"ד שהעידו לפניהם עדות בלילה עדות גמורה היא ויכולין לדון למחר ביום אבל ראייה דיהבו שראוהו בלילה לא משכינן כאילו הועד לפניהם בלילה דכיון דלא חזו בהניא שעתא לדינא ראייה דיהבו אינה כשמיעה ממש ששמעו מפי עדים בלילה אלא הן עצמן נעשו עדים ושוב לא יהו דיינין בעדות עצמן אע"כ יעידו אחרים בפניהם והכי הלכתא וכי הא סוגיא אשכחן בב"ק בפ' המוכל (דף 5:) גבי הפוקע לחבירו: **ואין עד נעשה דיין.** המעיד על הדבר אין נעשה עוד דיין באותו דבר וגם אם ראה את הדבר ונעשה עד אין נעשה עליה עוד דיין בעדות עצמו אלא אם כן מעידין אחרים בפניו. ונראה בעיני דגזירת הכתוב היא דכתיב (דברים יט) ועמדו שני האנשים וגו' בעדים הכתוב מדבר (שבועות דף 3.) לפני ה' לפני הדיינין משמועינן קלא לצריך להעיד שנים לפני הדיינין אבל העדים אינן מחוברין ויושבין ודנין: ה"ג **קנין עד אימתי יכול לחזור.** וכ"כ בפירושי רבינו חננאל. וכן מתנת בריא וכן מתנת שכיב מרע במקלת דאית ביה קנין מיירי. וקבעי עד אימתי יכול לחזור בו מקנינו ולבטלו דהא לא גמר ומקני מיד אלא לדעת לקיים לו תנאיה שיפרש אחרי כן או אם ירצה לחזור בו מיד שיוכל לחזור דקים להו לרבנן דאדעתא דהכי מקני אינש שיתן לבו אחרי כן ודע אם אפשר לו בקנין זה לעשותו קנין גמור: **כל זמן שיושבין.** דאדעתא דהכי מקני ליה ע"מ שאם לא יחזור בו באותו מעמד אבל אם יחזור בו יבטל: **באותו ענין.** של אותה מתנה: **שנכנסו בו.** במתנת שכיב מרע במקלת ובקנין מיירי דאינו יכול לחזור בו: **ליחוש דלמא הדר ביה.** ואמאי קאמר רבי עושין דין דמשמע באותו מעמד אע"פ שעדיין יושבין עושין דין גמור ואמאי הא כיון דיכול לחזור בו ויבטל הדין לא הוי דין: **אמריתה לשמעתא בו.** נתווכחתי בדבר לפניו והקשיתי לו: (מ) **ולרב יוסף מי ניחא בו.** והכי גרסינן **אמריתה לשמעתא קמיה דרב כהנא:** מעינא

כדמוכח בפ"ק דגיטין (דף ה:) ובפ"ב דכתובות (דף כא: ושם) ורבי עקיבא דאמר בהמוכל (ב"ק דף 5: ושם) כולן עדים הן ואפילו עד הראוה אין נעשה דיין היינו דוקא בדיני נפשות כדמוכח בפ' ראוהו ב"ד (ר"ה כ.) דמפרש טעמא כיון דחזו דקטל תו לא מצו חזו ליה בזכותיה ואם תאמר (דבפרק קמא) דמכות (דף יב. ושם) מפרש טעמא אחרינא דקאמר ר' עקיבא מנין לסנהדרין שראו כו' שאין ממיתין אותו עד שיעמוד בב"ד שנאמר עד עמדו לפני העדה למשפט עד שיעמוד בב"ד אחר וי"ל דהתם דרשא דמכות עיקר והניא דר"ה (דף מ. ושם) לא קאמר אלא דמהניא טעם לא גמרינן שאר דינים מהתם לדוקא בדיני נפשות אין עד הראוה נעשה דיין משום והלילו העדה:

ניחוש דלמא הדר ביה. קשה לר"י דא"כ כל מתנת שכיב מרע בכולה או מצוה מחמת מיתה ניחוש דלמא הדר ביה וכי תימא הכי נמי וגריך עדים שלא חזר בו עד שמת דהא בסוף פ"ק דב"מ (דף יט:) אמר קמא ובתרא בתרא קני קמא לא קני משמע ואי ליכא בתרא קמא

עין משפט
נר מצוה

ס"ם א מי' פ"ה מהל' עדות הלכה ח סמג עשין קנ קיים"מ מ"מ מי' ז סעיף ה: ב ב מי' פ"ה מהלכות סנהדרין דינין הלכה י סמג עשין פג טיש"ע ח"מ סי' קסז סעיף י:

רבינו גרשום

ביום אבל בלילה אפי' שלשה כותבין. משום עדות: ואין עושין דין. דאין דין נוהג בלילה כדגרסינן בסנהדרין דיני ממונות דנין ביום ונגמרין אף בלילה אבל אין מתחילין בלילה וכתיב ויהי כיום הנחילו את בניו הא כיצד יום לתחלת דין לילה לגמר דין: מאי טעמא. כשנכנסו בלילה אין עושין דין. משום דהוו עדים ואין עד נעשה דיין: אין הכ"נ קאמינא דין נחלות: איתמר קנין. שקני משכיב מרע או מיד אחר אם רצה לחזור מאותו קנין עד אימתי יכול לחזור: רבה אמר כל זמן שיושבין. אע"פ שאין עוסקין באותו ענין: רב יוסף אמר כל זמן שעוסקין באותו ענין אע"פ שאין יושבין: ואי סלקא דעתך כל זמן שיושבין יכול לחזור אם כן אמאי אם רצו עושין דין מיד לאלתר כשנגזרה ומדידין כל אחד לידישתו וליחוש דלמא הדר ביה אותו שכיב מרע מצואתו עד שהן יושבין לו ודברי שכיב מרע אין צריכין קנין וחשוב כקנין דכתובין ובמסורין דמי כל זמן שקנין חוזר יכול הוא נמי לחזור בו אלא הואיל רכל זמן דעסוקין באותו ענין לא הדר ביה הו לא מצי הדר ב"י הואיל דפלקי מההוא ענינא: אלא מאי אית לך למימר. לרב יוסף דמני למיעבד דין משום דבבר סליק

ט) תוס' ב"ל ולפ שדברי שב"מ וכו' וכתובות ומתמורין דמו מ"מ כל זמן קנין חוזר וכו'.